

Stiftsdirektørens tale

-

Fagdager 5. oktober 2022

Kjære kollegaer i Hamar bispedømme!

I Hamar bispedømme er det 218 kirkebygg, i over 160 sokn fordelt på 47 kommuner med 386 000 innbyggere. 294 000 av disse er medlemmer i Den norske kirke. Men dere møter langt flere enn medlemmene når dere åpner kirkedørene for barn, unge, voksne i alle aldre, mennesker i glede og mennesker i sorg, mennesker i høytid og hverdag. De som kommer ofte i kirka, de som kommer av og til, og de som kommer når det er ingen andre steder å gå med det de bærer på.

Dere åpner kirkedørene til alle som kjenner tilhørighet til kirkebygget – til deres hellige rom. Og slik er dere med på å gjøre bispedømmets visjon levende - Hellige rom for alminnelige liv.

Opp gjennom åra har folket bygd kirker der folk bor – over flere hundre år har det blitt bygd kirker. Bispedømmet har 18 kirkebygg som er 800 år eller eldre.

At det er kirkebygg på hvert sted viser at kirka er viktig for folk. Når ei kirke blir ramma av brann ser vi også hvor mye kirka betyr for folk i dag. Det skaper sår i et heilt lokalsamfunn når helligstedet blir borte slik vi så det i Våler i 2009 og i Dombås i 2020. Nye Våler kirke ble innviet i 2015 og det arbeides nå med å restaurere Dombås kirke.

Høye strømpriser

Folk har måttet leve med utfordringer knyttet til antallsbegrensinger i kirka under koronaen. Det har vært vondt å ikke kunne samles i høytid og sorg. Det er viktig også i et folkehelseperspektiv at kirka er tilgjengelig og åpen når mennesker har behov for det.

Høye strømpriser skaper utfordringer for den lokale kirkeøkonomi. Etter forespørsel fra kirkevergelaget har biskopen har sendt brev til kommunene. Biskopen oppfordrer kommunene til dialog med fellesrådene for å komme frem til gode løsninger slik at folk kan møte åpne kirkedører når de trenger kirka i forbindelse med dåp, vielse og gravferd.

Ekstrabevilgingen fra regjeringen på 30 mill vil være et viktig bidrag for å holde kirkene åpne i tida frem mot jul.

Kirkelig organisering

I forrige uke var Kirkemøtet samlet for å konkludere om kirkelig organisering.

Siden 2005 har KM bedt om felles arbeidsgiveransvar for alle som jobber sammen lokalt. Det har vært utredet tre modeller.

I løpet av Kirkemøtets behandling ble det klart at valget sto mellom to modeller for arbeidsgiverorganisering:

1. Samme arbeidsgiver - alle fellesrådsansatte overføres til kirken nasjonalt (modell2)
 - Ville styrke helhet og sammenheng

- Men: Den ville minske lokalkirkens myndighet. Noen ville ønske dette velkommen, andre ville motsette seg dette
2. Fortsatt to arbeidsgivere, med samordnet ledelse for alle som arbeider i lokalkirken (modell 3)
- Arbeidsgiverfunksjoner for menighetsprester delegeres til kirkelig fellesråd
 - Todelt daglig ledelse der kirkefaglig og administrativ ledelse er sidestilt
 - Modellen balanserer hensynet til lokalkirken og behovet for helhet og sammenheng

Kirkemøtet fattet et prinsippvedtak:

«Kirkemøtet går inn for en videreutviklet modell 3 med samlet og samordnet utøvelse av arbeidsgiverfunksjoner, men der rettssubjektet Den norske kirke fortsatt er arbeidsgiver for prestene og soknene ved fellesrådet fortsatt er arbeidsgiver for de andre ansatte som arbeider i soknene. Modellen skal ivareta lokal forankring og sammenheng i kirkeorganisasjonen.»

Hva betyr dette?

- Fortsatt skrittvis utvikling sikrer kvalitet i prosessen og trygghet for involverte
- Denne modellen for arbeidsgiverorganisering vil være den mest samlende og ha minst gjennomføringsrisiko
- Ordningen er fleksibel og kan justeres ved behov

Modelluavhengige element:

- a) Styrking av menighetsrådet
- b) Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen skal tydeliggjøres
- c) Folkevalgte sitt ansvar skal tydeliggjøres
- d) Bispedømmerådet skal styrkes som strategisk organ
- e) Den daglige ledelsen skal gjennomgående være todelt, og kirkefaglig og administrativ leder skal være sidestilt
- f) Felles rammeverk, strategier, politikk og systemer
- g) Prestetjenesten organiseres under prostens ledelse
- h) Ingen krav til sammenslåing - men stimulering til samarbeid mellom fellesråd
- i) Samisk kirkeliv skal styrkes
- j) Kvensk kirkeliv skal styrkes
- k) Organiseringen av Døvekirken, andre kategorialmenigheter og spesialpresttjenester skal vurderes særskilt
- l) Lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg skal være medlem av Kirkemøtet

Det vil si:

- Fortsatt to formelle arbeidsgivere, med samordnet og samlet utøvelse av arbeidsgiveransvar
- Sidestilt todelt ledelse: kirkefaglig og administrativ
- Personalreglement for hele kirken
- System for konflikthåndtering og HMS
- Fellesløsninger og samarbeid på tvers av enheter (f eks digitale løsninger)
- Styrket tilsyn og ledelse fra biskopen
- Tilsetting i partssammensatt utvalg

Videre vedtok Kirkemøtet:

Kirkemøtet understreker at soknets organer må involveres i det videre arbeidet med å følge opp Kirkemøtets prinsippbeslutning.

Ansattes organisasjoner involveres i tråd med gjeldende regler og avtaleverk.

Involvering i videre prosess:

- Dialogmøter og innspillmøter mellom bispedømmeråd, fellesråd og menighetsråd
- Medbestemmelse for ansatte
- Trepertssamarbeid mellom Kirkerådet, KA og arbeidstakerorganisasjonene
- Høringer
- *Sammen om å lede* for proster og kirkeverger

Hva skjer nå?

Samarbeid i fokus

- Mange enkeltdeler i vedtaket krever utredning, høring og regelendring som skal behandles av Kirkemøtet de neste årene
- To arbeidsgivere vil samarbeide tett for å finne de beste løsningene for samordnet ledelse
- Kirkerådet og KA vil arbeide sammen for å stimulere til økt samarbeid mellom fellesråd

Utredninger

- Menighetsrådets og bispedømmerådets rolle
- Folkevalgtes rolle
- Ledelse
- Biskopens tilsyn
- Detaljer i organiseringen av arbeidsgiveransvar
- Felles rammeverk, f.eks. personalreglement

Felles løsninger

- Felles system for e-post og kalender
- Ansatt- og organisasjonsregister
- Varslingssystem
- Helhetlig menighetsplan
- Kirkens lokale skrivebord
- Læringsplattform

Tidslinje

Den videre tidslinjen har ikke blitt fastsatt. Det som nok er sannsynlig, er at det vil være behov for en lengre prosess for å få alle detaljene på plass før ny kirkelig organisering blir innført.

Samarbeid

Det er samlet mye kompetanse her. Det vi alle har felles er at vi er avhengig av hverandre for å kunne lykkes med å holde kirkedørene åpne. Vi arbeider sammen i store og små lokale arbeidsfellesskap. For at vi skal nå visjonen med å skape hellige rom for alminnelige liv er vi avhengig av godt samarbeid. Styret i kirkevergelaget, biskop og bispedømmeråd utviklet for noen år siden veilederen ”I Hamar bispedømme tar kirken samarbeid på alvor”. Denne viser til enkle rutiner som kan bidra til å styrke samarbeidet i det daglige arbeidet.

Under koronaen la dere ned betydelig kreativitet og innsats lokalt for at folk likevel skulle bli betjent. Jeg vil trekke frem en hendelse fra Nord i Gudbrandsdalen som viser til hva kirka kan få til under vanskelige forhold. Det skulle holdes drop-in vigsel og fjellbryllup på Sjong i Lesja. 7. august i fjor. 12 brudepar har meldt seg klare til å gifte seg, og så blir både prest og fellesrådsansatte så nær som en satt i karantene dagen før. Da stiller presten i Skjåk opp sammen med andre medarbeidere fra staben i Skjåk og det blir en flott dag. Fantastisk initiativ fra Lesja og god lagånd i Nord-Gudbrandsdal fikk 12 vigsler i havn på en så flott måte. Her viser kirka i Nord-Gudbrandsdal hva som er mulig å få til gjennom samarbeid.

Kirka møter nye utfordringer

I år skulle vi tilbake til normalen – i stedet kommer nye kriser og utfordringer med krigen i Ukraina, flyktninger, energimangel og prisøkninger. En sommer med tørke i Europa er en påminner om klimautfordringene kommer nærmere.

I tidligere kriser har folk søkt kirka. Jeg tror kirka vil ha en viktig oppgave med å holde kirkedørene åpne– gi rom til folk som søker kirka.

Hvordan kan vi gjøre dette?

På samlinger tidligere i år for ansatte og folkevalgte arbeidet dere med hvordan kirka kan møte de behov som folk har. Hva slags behov har folk i vår kommune? Hva kan vi som kirke bidra med?

Stat, fylker og kommuner skal arbeide med bærekraftsmålene.

Kan kirka lokalt der dere er bli ei drivkraft som kan invitere til samarbeid på tvers?

Kan kirka bidra til å skape et rom for håp og handling?

Kan kirka være med å skape en arena hvor unge kan bidra med sitt engasjement?

Mange av dere har startet gode tiltak som møter folks behov. Eksempler...

Gjennom disse holder dere kirkedørene åpne for folk slik at de kan få erfare hellige rom for alminnelige liv.